

'Baerne'

Tijdschrift van de Historische Kring "Baerne"

21e jaargang nr. 4 - december 1997

Conimex

De Oosterse keuken thuis.

Slamat Makan – Smakelijk Eten.

Historische Kring Baerne
Postbus 326
3740 AH Baarn
tel. (035) 5430377

Voorzitter
J.G. v.d. Kraats
Torenlaan 34
3743 HH Baarn
tel. (035) 5421000

Algemeen Secretaris
F. Muts-Snel
van Goyenlaan 213
3764 XH Soest
tel. (035) 6012989

Penningmeester
I. Huls-Brandsma
Wittelaan 8
3743 CP Baarn
tel. (035) 5422974

Werkgroep Archeologie
J.W.A.A. van der Laan
Schoener 12
3742 HD Baarn
tel. (035) 5411656

**Werkgroep
Omgevingseducatie**
Y. v.d. Akker - v. Laar
Gerard Doulaan 4
3741 RH Baarn
tel. (035) 5417560

Werkgroep Oudheidkamer
R.J.E. Luikinga-Geijtenbeek
Klaproosstraat 15
3742 RA Baarn
tel. (035) 5415724

Werkgroep 'Baerne'
H. Bronkhorst
Eemweg 23
3741 LA Baarn
tel. (035) 5413587

Redactie Baerne
E.J. Heun-ten Holt
H. Bronkhorst
J. Kruidenier
L.J. Stomp
R. Uileman
T. Biemans
Sophialaan 13
3743 CT Baarn
tel. (035) 5422951

Ledenadministratie
N. Kuyt-Smit
v. Wassenaerlaan 16
3742 AH Baarn
tel. (035) 5418065

**Bezoekadres en bezoektijden
Oudheidkamer**
Burgemeester Penstraat tussen
nr.2 en 4. Open op maandagen
van 10 tot 12 uur en van 20 tot
22 uur, maar niet op de eerste
maandagavond van de maand
en niet op maandagavond in de
maanden juli en augustus.

Contributie
Minimaal f 25,- per jaar voor het
individuele lidmaatschap.
Minimaal f 35,- per jaar voor een
echtpaar of twee samen-
wonenden.
Minimaal f 12,50 per jaar voor
het jeugd lidmaatschap (14 tot
en met 18 jaar).
Bankrek.nr.: 30.47.28.292
Postbankrek.nr.: 41.92.133
Losse verkoop "Baerne": f 5,50
verkrijgbaar bij N. Kuyt-Smit en
Boekhandel Den Boer,
Laanstraat 69, Baarn

Niets uit deze uitgave mag
worden veelelvoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
microfilm of op welke wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke
toestemming van de redactie.
Het tijdschrift 'Baerne' komt mede tot stand
door Drukkerij Bakker Baarn.

INHOUD

Het raadsel van de verdwenen koppen

Dijkdoorbraak 1825

Thijmen de Ruig
90 jaar jong

Verenigingsnieuws

Programma

pag.

2

5

10

21

28

HET RAADSEL VAN DE VERDWENEN KOPPEN

Op 24 juni 1931 promoveerde de op het phytopathologisch laboratorium werkzame biologe Harmanna Diddens aan de universiteit van Utrecht. Nu was het in die dagen de gewoonte, dat de collega's van de promovendus bij zo'n bijzondere gebeurtenis een blijvende herinnering aanboden.

Zo'n herinnering bestond meestal uit een getekende levensloop van het feestvarken. Allerlei grappige voorvallen uit het leven van de promovendus werden bij familieleden en medestudenten bij elkaar gesprokkeld en weergegeven in de vorm van een vaak primitief getekend en van rijmpjes voorzien stripverhaal.

Bijzondere tekening

Tussen de voor ons minder interessante prentjes van mislukte kampeervakanties en verregende roeiwedstrijden treffen we echter een bijzonder tekeningetje aan. Bijzonder, niet vanwege de artistieke waarde, maar omdat deze tekening naar onze mening de enige weergave is van de in 1929 afgebroken paardenstal van de inmiddels eveneens verdwenen villa Java.

Tot nu toe hebben we althans nog nooit een afbeelding van deze paardenstal gezien, noch als foto, noch als tekening.

Op de tekening zien we rechts de gelukkig nog steeds aanwezige koetsierswoning Madoera. Als een laatste witte parel van de 'gordel van smaragd' ligt het tussen de nieuwbouw. We mogen hopen, dat tenminste dit huisje voor het nageslacht bewaard mag blijven.

Links van Madoera zien we op de tekening een muur of gebouwtje met kapitelen en twee staldeuren. Uiterst links bevindt zich de paardenstal, voorzien van twee paardenkoppen en enkele kasteelachtige torentjes.

Paardenstal

Het koetsiershuis Madoera werd vanaf 1920, toen de villa Java werd aangekocht door de Stichting Willie Commelin Scholten, vrijwel onafgebroken bewoond door twee oudere assistenten van het laboratorium.

De paardenstal speelde in de begintijd van het lab een belangrijke rol. Er werden grote feesten, maar ook belangrijke lezingen in gehouden. Naast het spreekgestoelte stond hier de fameuze poppenkast van professor Johanna Westerdijk opgesteld, waarin wetenschappelijke vondsten ten tonele werden gebracht en bezongen.

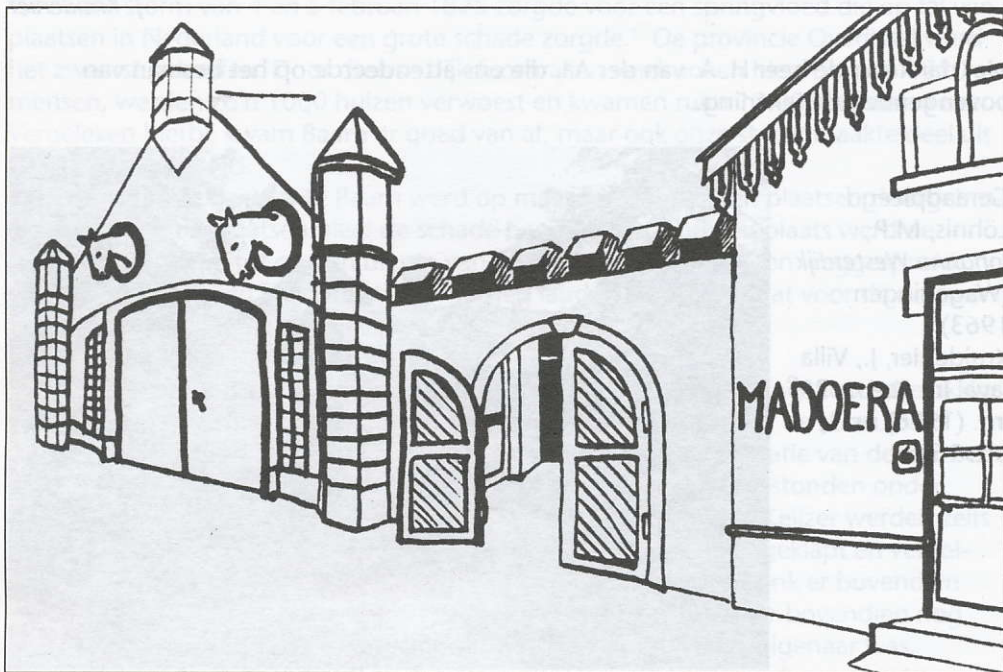
In 1929 werd de paardenstal afgebroken en vervangen door een practicumzaal, die tevens als vergaderzaal dienst kon doen.

Boven de ingang van deze nog steeds aanwezige en in gebruik zijnde Madoerazaal liet Johanna Westerdijk de in steen gebeiteld zinspreuk aanbrengen, die men er nog steeds kan lezen: *Werken en feesten vormt schone geesten.*

Rijmpje

De Stal- de Kanteelen- Madoera als buur-
Een wonder van stijlvolle architectuur.
Dat die tot puin viel, is niet te verkroppen;
Uit piëteit voor de paarden bewaart men de koppen.

Uit de middelste twee regels blijkt, dat ook in 1929 lang niet iedereen het eens was met de sloop van dit merkwaardige gebouwtje, dat desondanks werd afgebroken. In dat opzicht is er in Baarn helaas maar weinig veranderd. De laatste zin van het rijmpje: "Uit piëteit bewaart men de koppen", klinkt nogal raadselachtig.

Tekening uit het 'stripverhaal', dat Harmana Diddens op 24 juni 1931 werd aangeboden naar aanleiding van haar promotie.

Helaas vertelt "de dichter" ons niet wie die "men" waren, die de koppen bewaarden. Werden de koppen bewaard op het lab of gingen ze ergens anders heen?

Waar zijn de koppen?

We werden nieuwsgierig naar hun verblijfplaats en daarom hielden we een kleine enquête onder een aantal oudere Baarnaars.

Van diverse kanten vernamen we, dat de hardstenen koppen in het bezit kwam van slager Toon Bibo. Zijn slagerij bevond zich in de Nieuwstraat; in dit pand is nu reisbureau Bontour gehuisvest.

Niemand heeft echter ooit de koppen aan de gevel van deze slagerij gezien. Na het verdwijnen van de slagerij zouden de koppen volgens dezelfde geruchten bij de familie Van Paridon aan de muur hebben gehangen. De heer Van Paridon verzekerde ons echter, dat ze nooit in zijn bezit geweest zijn. Het raadsel van de verdwenen paardenkoppen blijft dus bestaan.

Wie er meer van weet, mag het ons vertellen!

J. Kruidenier

Met dank aan de heer H. A. van der Aa, die ons attendeerde op het bestaan van bovengenoemde tekening.

Geraadpleegd:
Löhnis, M.P.,
Johanna Westerdijk
(Wageningen
1963).
Kruidenier, J., *Villa*
Java, in: *Baerne* 20^e
jrg. (1996) nr. 1,
blz. 16.

Madoera, de koetsierswoning van villa Java, Javalaan 24. Links zat de paardenstal, die in 1929 werd vervangen door de practicumzaal.

DIJKDOORBRAAK 1825

De geschiedenis van de lage landen is onlosmakelijk verbonden met de strijd tegen het water. Nederland, waterland. Een deel van de Baarnse ingezetenen zat "hoog en droog". In de polder Eemland lag men daarentegen 's nachts soms wakker van de dreiging van het water. De onstuimige Zuiderzee lag in het verleden immers om de hoek. Via de open mond van de Eem kon het zeewater bij stormachtig weer landinwaarts worden gestuwd. De dijken langs de Eem vormden dan een zeewaterkering. In vroegere tijd is het menigmaal gebeurd, dat deze dijken onder al het natuurgeweld bezweken. De ramp was dan niet te overzien. In de Baarnse archieven gaan we terug naar het jaar 1825, een van de jaren waarin Baarn met een watersnood te maken kreeg.

Beroofd van have en goed

De zware storm van 4 en 5 februari 1825 zorgde voor een springvloed die op tal van plaatsen in Nederland voor een grote schade zorgde.¹ De provincie Overijssel werd het zwaarst getroffen. Door diverse dijkdoorbraken verdronken hier meer dan 250 mensen, werden zo'n 1000 huizen verwoest en kwamen ruim 12.000 runderen om. Vergeleken hierbij kwam Baarn er goed van af, maar ook onze streek maakte deel uit van het rampgebied.

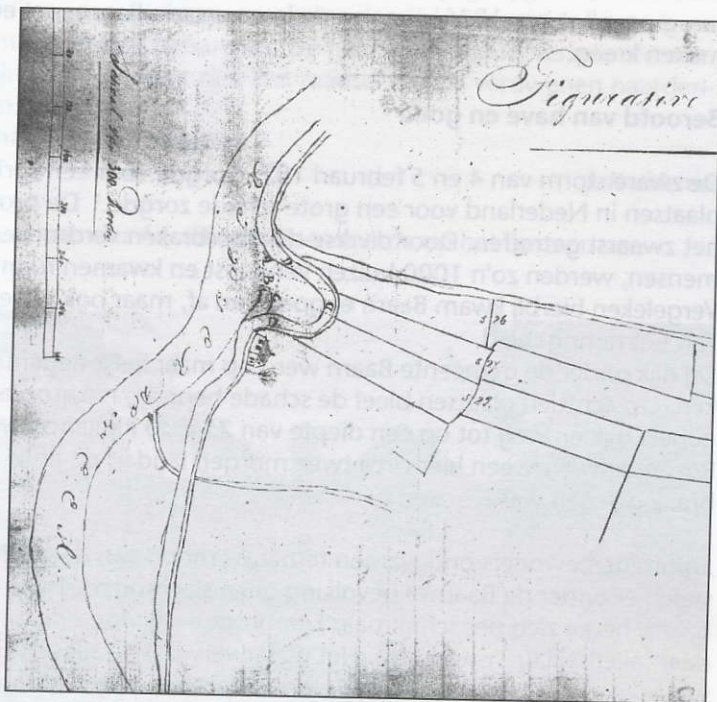
De dijk onder de gemeente Baarn werd op maar liefst negentien plaatsen doorgebroken. Op achttien plaatsen bleef de schade beperkt, maar op een plaats werd de gehele dijk en weg tot op een diepte van 25 à 30 Rijnlandse voeten weggespoeld. Bovendien verdween hier circa twee morgen land in de golven, dat voor de doorbraak geleggen was.

Sommige bewoners ontkwamen ternauwernood aan de verdrinkingsdood. Gelukkig vielen er onder de Baarnse bevolking geen slachtoffers. Frans Pen, de schout van Baarn, begaf zich per schuit naar Eembrugge. Hij noemde de situatie van de mensen daar "allerbeklagenswaardig". Het water verwoestte alles. Huizen stonden onder water. De woningen van Reijer Peterse Keijzer en Reijer Abramse Keijzer werden zelfs compleet vernield en de schuur van Teunis van der Geer was omgeklapt en vervolgens weggedreven. Bij laatstgenoemde twee huishoudens verdronk er bovendien een koe. Volgens het schaderapport van de gemeente verdronk er bovendien nog een paard als gevolg van de watersnood, waarvan Geurt Bos de eigenaar was. Kennelijk kon de rest van het Baarnse vee op tijd in veiligheid worden gebracht. Andere bronnen noemen echter een aantal van 15 beesten die de ramp in Baarn niet hebben overleefd.

Vanzelfsprekend kwamen er allerlei hulpacties op gang. De gemeente zorgde voor brood en andere levensbehoeften en declareerde hiervoor later bij de provincie een bedrag van f 46,90. Daarnaast besteedde zij een bedrag van f 200,= aan hooi². Enige duizenden ponden hooi waren nodig. Het vee werd vanuit het onder water gelopen Eemland naar Baarn overgebracht, alwaar het bij boeren een prima verzorging wachtte.

Nadat het water gezakt was, maakte de schout van Baarn de trieste balans op van de geleden schade. De volgende inwoners van zijn gemeente zette hij op de schade-lijst:

Alles, Hendrik
 Bos, Geurt
 Bouwmeester, Jan
 ("dorpshuisjes")
 Geer, Teunis van der
 Gillik, Teunis
 Hamming, Evert
 Hilhorst³, weduwe
 Hoek, Willem van den
 Hoek, Zelf van den
 Keijzer, Reijer Abramse
 Keijzer, Reijer Peterse
 Keijzer, Aart
 Koelen, Kornelis
 Koenen, Gerrit
 Kuijer, Peter
 Langerhorst, Kornelis
 Masen, de weduwe
 Poot, Hendrik
 Post, Teunis
 Schothorst, Cijmen
 Snellenberg, weduwe
 Veldhuijzen, Gijsbert
 Vuurst, Evert van de
 Vuurst, Kornelis van de
 Wegen, Frans van
 Willegenburg, Andries van
 Zeijst, Zelf van

Schets uit brievenboek burgemeester 1828 over verhoefslaging nieuwe dijk.

De schade van genoemde personen varieerde per geval van enkele guldens tot een bedrag van 658 gulden. De directe schade bestond voor een groot deel uit het verlo-

ren hooi, mest en hout (palen en planken). Naast de al genoemde verdrongen beesten vermeldt het schaderapport zaken als verloren gegaan turf, emmers en tobben, kruidenierswaren, beddegoed en "de natte wasch". De stad Amersfoort ondernam actie om de bruikbare goederen die daarheen waren afgedreven, terug te bezorgen bij de rechtmatige eigenaar.

Dat veel boeren hooi kwijt raakten, betekende niet alleen dat zij voor hun dieren nieuw voer moesten kopen, maar ook dat zij hun bijverdiensten uit de verkoop van hooi aan anderen moesten missen. Voorts werd door de dijkdoorbraak circa honderd morgen land bespoeld met zand- en veenbonken, waardoor deze landen het lopende jaar geheel of gedeeltelijk onbruikbaar waren.

De totale schade met inbegrip van de kosten van het herstel aan de waterkering werd voor de gemeente Baarn geschat op meer dan 30.000 gulden.

Geldinzameling

In het land werd een grote collecte gehouden voor alle slachtoffers van de watersnood. Deze bracht bijna f 2.500.000,= op. Tot een van de gulle schenkers behoorde koning Willem I, die ook een hoofdcommissie in het leven riep om de gelden te verdelen. Deze werd bijgestaan door subcommissies. Voor de provincie Utrecht bestond deze uit provinciale statenlid Laan uit Eemnes en de heren Pen, schout van Baarn, Philippo, schout van Duist c.s. en Pruijs, schout van Bunschoten onder voorzitterschap van De Beaufort, lid van gedeputeerde staten.

Vermeldenswaardig is dat ook door de ingezetenen van Baarn een collecte werd gehouden. De opbrengst, bestaande uit f 2.990,40, kwam geheel ten goede aan gedupeerden in Eembrugge. De in Soestdijk woonachtige kroonprins, de latere koning Willem II, deed een behoorlijke duit in het zakje. Naast een grote schenking voor de algemene collecte, schonk hij f 500,= die speciaal bestemd was voor Eembrugge.

Herstel dijk

Kort na de ramp werd een ieder aangespoord om de schade aan de dijk te herstellen en de waterkering zo nodig te versterken. Haast was geboden, want -zo schreef de gouverneur- "*volgens de waarnemingen van groote geleerden zullen de springvloeden van 4 maart, 3 april, 14 augustus, 12 september en 11 oktober dezes jaars, bijzonder de eerste, van meer dan gewone hoogte zijn.*" Vooral de dijkgraaf en hoogheemraden van de Bunschoter Veen- en Veldendijk zaten het gemeentebestuur van Baarn achter de broek om de dijk te herstellen. Dit waterschapsbestuur ontleende deze bevoegdheid aan een oud appointment van gedeputeerde staten van 30 april 1667. De gemeente had er soms een beetje een handje van om zich te verschuilen achter de regeling dat de aanliggende eigenaren verantwoordelijk waren voor het onderhoud

van de dijk ter plaatse. Men noemt dit het systeem van verhoefslaging, waarbij eigenaren (oorspronkelijk van de hoeven of boerderijen) een stuk dijk kregen toegewezen (slag). In geval van dijkdoorbraak was er echter volgens het stuk uit 1667 ook voor de gemeente Baarn, rechtsopvolger van het bestuur van het gerecht Eembrugge, een (voortrekkers)rol weggelegd bij het herstel van de dijk.

De gemeente richtte haar aandacht vooral op het dichten van het gat van de grote dijkdoorbraak. Kort na de ramp was hier al een tijdelijke ringkade aangelegd. Op 23 augustus 1825 vond bij Harmen Pen, kastelein in Soestdijk, de aanbesteding plaats van de aanleg van een nieuwe dijk achter de beringing. Het was gebruikelijk dat bij herdikking de dijk om het wiel heen werd gelegd, omdat dijkdoorbraakgaten door de kracht van het water zeer diep zijn. Op 22 november had aannemer Sijmen Schothorst de klus geklaard. Zijn werk werd goedgekeurd bij de inspectie door hoofd-ingenieur Blanken en afvaardigingen van de besturen van de gemeente Baarn en het heemraadschap van de Bunschoter Veen- en Veldendijken. Toch moest de aannemer daarna nog lang op het laatste deel van de aanneemsom wachten. Het overgrote deel van de aanneemsom was betaald uit de subsidiegelden, maar het resterende deel dat de grondeigenaren moesten ophoesten, kwam maar niet op tafel. Tenminste een van de eigenaren was arm. Bovendien waren de te betalen kosten hoger dan de waarde van de dijkplichtige gronden, die een gezamenlijke grootte hadden van ruim 22 bunder. Dit maakte invordering naar dijkrecht lastig. De oppervlakte polderland dat belang had bij de nieuwe sterke dijk was uiteraard vele malen groter. Je kon dus vraagtekens zetten bij de billijkheid van het systeem van verhoefslaging zoals dat hier werd gehanteerd.

In het gemeentearchief vinden we nog jaren na de watersnood flarden terug over het gekissebis over de onderhoudsplicht van de oude en de nieuwe dijk. Het was geruzie om het geld. Voorts was het moeilijk om tot een eerlijke verhoefslaging te komen van de nieuwe dijk. Deze was zoals gezegd om het dijkgat heen gemaakt. De eigenaren van de aanliggende gronden zouden volgens de bestaande regeling meer dijk lengte te onderhouden krijgen, en dan onderling nog niet eens in dezelfde mate. Overigens probeerden de eigenaren tevergeefs de stad Amersfoort voor hun wagen te spannen. Amersfoort had voorheen enig onderhoud aan de dijk gepleegd met het oog op het gebruik van de dijk als jaagpad voor de scheepsvaart. Door de aanleg van de nieuwe dijk landinwaarts konden de jaagpaarden hier overheen de schepen niet meer voorttrekken en dus wilde Amersfoort niets met de landeigenaars in Baarn te maken hebben.⁴

Bovengeschetste problemen en de vraag of je het onderhoud van een belangrijke waterkering wel aan particulieren kan overlaten, leidde tot een roep om verdergaande professionalisering van het dijkonderhoud. Waterschappen die voorheen alleen belast waren met het toezicht kregen -voor zover dat nog niet het geval was-

op den duur ook het beheer en onderhoud van de waterkering. Een waterdichte garantie dat hiermee een eind kwam aan overstromingen was dat natuurlijk niet. Overigens is het opmerkelijk dat men in het geval van de Eem nooit over is gegaan tot afdamming van de riviermond, zoals dat bij veel andere rivieren is gedaan. Na de laatste overstroming van 1916 werden eerder gemaakte plannen hiervoor weer uit de kast gehaald. Uitvoering was niet meer nodig. Men besloot namelijk over te gaan tot aanleg van de Afsluitdijk, die in 1932 gereed kwam. Sindsdien behoort de bedreiging van het Eemgebied door het zeewater echt tot het verleden.

Aan de tijd van de grote overstromingen herinneren ons de doorbraakgaten die in het landschap aan de Eem nog wel terug te vinden zijn.

J.F. van Rooijen,
Gemeentearchief Baarn.

Bronnen

Archief gemeente Baarn: correspondentie 1825; brievenboek burgemeester 1828/29; raadsnotulen 1821/27.

Archief gemeente De Vuursche: vlp. inv.nr. 82 (hulp dijkdoorbraak 1825).

G.J. Borger, *Staat van land en water*, [Stichtse Historische Reeks 7], (Zutphen, 1982)

C. Dekker e.a., *De Eemlandsche leege landen*, [Stichtse Historische Reeks 19], (Utrecht, 1995).

T. Pluym, *De watersnood van 1825 in Eemland* (knipsels uit onbekende krant van 23 en 30 januari 1925).

J. van de Water, *Groot Utrechts Placaatboek*, deel 2, (Utrecht, 1729).

Noten

1. In het bekende boek van T. Pluim *Uit de geschiedenis van Baarn* (Hilversum, 1932) staat op blz. 28 ten onrechte 25 februari 1825 als datum van de ramp genoemd
2. Ter vergelijking: de waarde van duizend pond hooi werd in het schade-rapport getaxeerd op 16 gulden.
3. De weduwe Hilhorst staat apart genoemd op de staat, omdat zij van de provincie al 15 gulden had ontvangen voor de aankoop van hemden, la kens en enig huisraad.
4. Zie: Brievenboek burgemeester, brief nr. 35 d.d. 10 oktober 1828.

Aanplakbiljet aanbesteding

THIJMEN DE RUIG 90 JAAR JONG

Onlangs is Thijmen de Ruig negentig jaar geworden. Voor de redactie van *Baerne* een mooie aanleiding om eens met hem te gaan praten. Want niet alleen dat hij negentig jaar geworden is, Thijmen de Ruig heeft ook, op drie jaar na, zijn hele leven in Baarn gewoond en gewerkt.

Wie is Thijmen de Ruig? Waarom heeft hij tal van oorkondes, gedenkpenningen en een Koninklijke Onderscheiding aan de muur hangen? Wie is de man die de 'Piet Hein' naar Baarn haalde?

Een kennismaking voor velen, het ophalen van talloze herinneringen voor anderen.

Met dit artikel gunt de redactie de lezer een blik in het leven van een man die in Baarn voor de nodige opschudding zorgde, spectaculaire veranderingen opgang bracht en nauw verweven is met de geschiedenis van Baarn.

Thijmen vertelt over zijn zwembaden, ijsbanen, de jachthaven, de camping en... hij onthult het geheim van de echte Sinterklaas.

Zwembad bouwen

1936 is een belangrijk jaar voor Thijmen de Ruig. Hij is negenentwintig jaar en hij besluit het zwembad aan de Eem te kopen. Iedereen verklaart hem voor gek want het is crisistijd en de Gemeente Baarn wil het zwembad juist kwijt omdat er elk jaar handen vol geld bij moet. Het zwembad kent een lange geschiedenis. Ooit heeft August Janssen (juist, die van de August Janssenweg) een zwembad bezeten aan de Eem. In werkelijkheid niet veel meer dan een afgeschutte plek in de rivier, waar het publiek kon zwemmen. Aan dat zwemplezier kwam in 1916 abrupt een einde toen een zware storm een gigantische overstroming veroorzaakte die ook het zwembad wegspoelde. Nu was August Janssen er de man niet naar om zich uit het veld

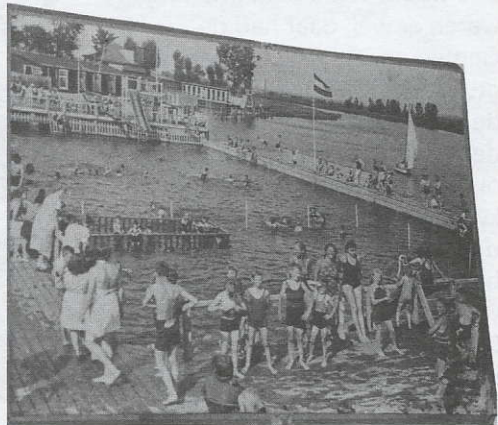
Zweminrichting 1916

te laten slaan en na een poosje was er weer een zwembad. Een moderne 'badinrichting' die uit twee delen bestond. Een bad voor de armen en een bad voor de rijken. Nog veel later heeft zijn weduwe (August Janssen stierf toen hij 56 jaar oud was!) de 'badinrichting' aan de Gemeente Baarn geschonken. De Gemeente Baarn heeft het, weinig succesvol, jarenlang geëxploiteerd tot de verliezen te groot werden.

Thijmen de Ruig, zoon van een fruithandelaar uit de Leestraat zag er wel wat in. Thijmen werkte bij elektriciens Lengers in de Brinkstraat, maar snoeren en stekkers konden zijn hart niet winnen. Hij onderbrak zijn loopbaan door twee jaar, als matroos, naar zee te gaan. Maar ook de zee trok hem niet blijvend. Water trok hem wel, sport ook. En dat is altijd zo gebleven.

Ondanks alle kritiek en goed-bedoelde waarschuwingen, besloot hij met de badinrichting 'in zee te gaan'. Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan want de Gemeente bood de huizen plus de grond te koop aan de hoogste bieder. Voor het niet onaanzienlijke bedrag van f 4000.- kwam het zwembad in handen van De Ruig. Aan de eerste duizend gulden was nog wel te komen, maar dat betekende dat Thijmen een hypotheek moest zien te krijgen voor de resterende f 3000.-. Hij krijgt nog kippenvel als hij terugdenkt aan de slapeloze nachten die hij doormaakte om die hypotheek. Maar het lukte en hij werd eigenaar van de twee zwembaden. Twee zwembaden, inderdaad, want de scheiding 'Armen-bad' en 'Rijken-bad' bleef bestaan.

Thijmen toont graag oude foto's waarop duidelijk te zien is hoe de situatie destijds was. Een zwembad voor de Rijken aan de oever van de Eem, dan een strook grond met een paar gebouwen, eigendom van de Roeivereniging en daar naast het bad voor de Armen. Thijmen had nu wel een zwembad maar dat moest ook rendabel gemaakt worden. Gemengd zwemmen, (waarmee bedoeld werd: mannen en vrouwen en natuurlijk niet: rijken en armen), en openstelling op zondagen moesten de oplossing bieden. Maar wat in 1997 als volstrekt normaal wordt geaccepteerd, deed in 1937 bij heel wat mensen de haren te berge rijzen. Zowel een groot deel van de bevolking alsook een deel van de Gemeenteraad, was falikant tegen. Bijna kregen de pessimisten gelijk die beweerden dat het zwembad ten

Kijkje in het zwembad

dode was opgeschreven. Toen er over het onderwerp gestemd werd, staakten de stemmen in de Gemeenteraad. Tijdens een latere stemming werd het voorstel met één stem verschil aangenomen. De teerling was geworpen, het zwembad was gered, want zowel het gemengd zwemmen als de openstelling op zondag werd een groot succes. Ook in financieel opzicht.

De hemel was echter nog niet helemaal opgeklaard. Een donkere wolk hing er nog: het 'Armenbad' moest op bepaalde uren gratis toegankelijk blijven. Maar Thijmen was niet voor één gat te vangen. De echte liefhebbers van een gratis bad waren van harte welkom tussen 6 en 8 uur in de ochtend. Wie niet zo vroeg uit de veren wilde, betaalde 5 cent, of kocht een abonnement ad *f* 1.- voor een heel seizoen. Men hoefde dan niet per bad bij te betalen. Zij die van het 'Rijkenbad' gebruik maakten, waren veel duurder uit. Een abonnement kostte *f* 5.- een los kaartje *f* 0,25, en een knipkaart voor 10 baden *f* 1.50. Thijmen begon ook met de verkoop van consumpties, eveneens een gouden greep. De exploitatie van het bad was veilig gesteld, maar er was nog veel meer te regelen.

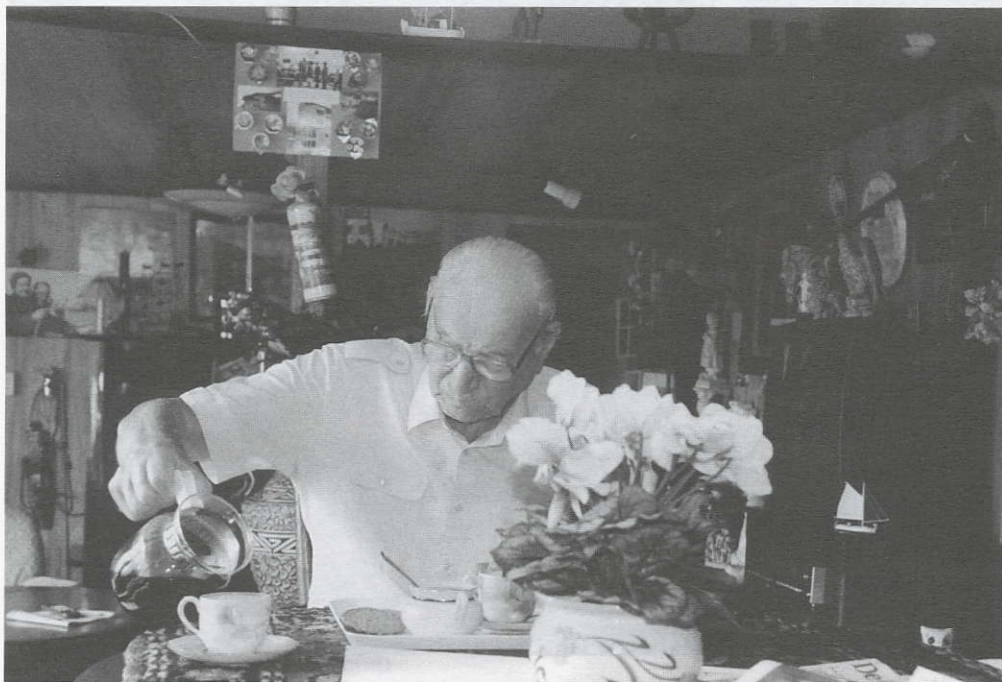
Zijn jaren tussen de snoeren en kabels kwamen toch nog van pas, want de gehele inrichting moest van electriciteit en stromend water worden voorzien. Geen geringe opgave dat trekken van kabels onder de August Janssenweg door, naar het zwembad. Telefoonaansluitingen waren er wel, daar had de Gemeente, als vorige eigenaar, voor gezorgd. Ook voor die tijd, waren de voorzieningen hopeloos verouderd en dus was het aan Thijmen om de zaak te moderniseren. Zo kwamen er kleedruimtes, hokjes, douches en een zonneteras. Maar het eerste dat Thijmen deed was het weghalen van de hoge schutting. Dat vergt enige uitleg. Het eigenlijke bad was een constructie, populair gezegd, een drijvende bak of een kooi, waar het rivierwater doorheen stroomde. De Gemeente had aan de

Het zilveren bijltje van de opening bij Thijmen aan de muur

rivierzijde hoge schuttingen laten plaatsen, waarschijnlijk om de zwemmende dames te beschermen tegen de al te vrijpostige blikken van voorbij varende schippers. Thijmen vond kennelijk dat de dames daar maar tegen moesten kunnen en hij liet de schutting afbreken.

Goed, de exploitatie, de inrichting, techniek, het werd allemaal geregeld, maar... als directeur van een zwembad moest hij over een diploma 'zweminstructeur' beschikken. Ook deze hindernis werd genomen. Terwijl hij het bad overliet aan bad-meester Mulder, de zweminstructeur die voordien bij de Gemeente werkte, ging Thijmen zelf op cursus in het Sportfondsenbad in Amsterdam Oost. Tweemaal per week, een hele winter lang. De reis kostte f 1.- en dat was een fors bedrag. Gelukkig lukte het een deal te sluiten met een vrachtrijder met wie hij naar Amsterdam kon liften. Natuurlijk konden zij pas terugrijden als alle kisten, zakken en pakketten 'aan boord' waren. In het voorjaar had Thijmen zijn papieren en het eerste diploma sierde de muur. Hoewel, misschien kwam zijn eerste diploma wel van 'de School met den Bijbel' aan de Laanstraat, die hij als kind bezocht. (Nu staat daar de ABN-AMRO.) Gedurende de Tweede Wereldoorlog kreeg het begrip 'gemengd zwemmen' een

Thijmen vertelt

extra dimensie, er zwommen nu ook Duitsers. Onduidelijk is of zij 'rijk' of 'arm' gingen zwemmen. De badinrichting bleef open, de huizen werden, onder Burgemeester Lynden, gevorderd.

Ondanks dat lukte het Thijmen een Amerikaanse piloot, die een noodlanding had gemaakt, uit een weiland op te pikken. Met een roeiboot wist hij de man aan land te krijgen en hem enkele weken te verbergen. Na de oorlog heeft Thijmen de Ruig voor zijn optreden een officiële bedankbrief ontvangen van de Amerikaanse bevelhebber. Het zwembad van August Janssen viel ten prooi aan het water. Het zwembad van Thijmen de Ruig, in zekere zin, ook.

De Eem raakte zo ernstig vervuild, voornamelijk door industrieel afvalwater vanuit Amersfoort, dat in 1952 het zwembad, op last van Rijkswaterstaat, gesloten moest worden.

Haven graven

Is dit het 'armen'- of rijkenbad?

Na de oorlog wordt er niet alleen veel gezwommen, ook het scheepsverkeer neemt toe. Maar schepen varen niet constant. Af en toe liggen zij ook stil. En waar kan een schip nou beter 'uitrusten' dan onder het toezicht van Thijmen de Ruig?

In de buurt van het zwembad kwam een geïmproviseerde haven. De schepen lagen eenvoudigweg naast elkaar en als er nog eentje bij moest, kwam Thijmen met een balk en dan was er weer een vak beschikbaar. Dat ging een paar jaar zo door, tot Amersfoort eiste dat er een echte haven kwam. Die kwam er, maar niet zonder slag of stoot. De meest geschikte locatie voor een haven was de plek waar het 'armenbad' stond. Nu was tussen het 'rijken'- en het 'armenbad' ingeklemd, de Roeivereniging gehuisvest. En de Roeivereniging wilde graag uitbreiden. Er kwamen onderhandelingen op gang. Invloedrijke Baarnaars werden er bij betrokken en er kwam een soort ruilverkaveling tot stand. Thijmen kon een ander stuk grond aankopen en de Roeivereniging kocht het terrein van het 'armenbad'.

Maar toen moest er nog een haven komen. Weer volgde een periode van slapeloze nachten, want het graven van de haven kostte maar liefst f 30.000.- Maar met behulp van de DUW (Dienst Uitvoering Werkzaamheden, een soort werkgelegenheidsproject) kwam de haven tot stand. En Baarn was een jachthaven rijker, die onderdak bood aan plezier- en beroepsvaart, waar zeilboten gestald en gehuurd konden worden. Voornamelijk BM-ers, (een populair type zeilschip in de jaren vijftig). Later kwamen er ook woonschepen te liggen. De haven werd een succes. Zo'n groot succes zelfs, dat Thijmen een motorboot aanschafte waarmee 'dagjes-mensen' een tochtje konden maken 'naar zee'. En met zee, werd dan natuurlijk de voormalige Zuiderzee, IJsselmeer bedoeld. Een tijdlang verzorgde hij de tochtjes zelf, maar dat was op den duur niet meer te combineren met de overige activiteiten, zodat hij daar iemand anders voor inhuurde.

Een aardige anekdote, die Thijmen nog graag in de herinnering terugroept, is de volgende: In de haven van Rotterdam kon het publiek de 'Piet Hein' zien. Het Koninklijk jacht 'Piet Hein' was een cadeau van de Nederlandse bevolking aan het Koningshuis. Maar alleen de Rotterdammers konden het schip zien. En dat vond Thijmen een

De Eem, Thijmens levenswater

vreemde zaak. Hij wist Burgemeester Van Beeck Calkoen te interesseren voor zijn idee om de 'Piet Hein' naar Baarn te laten komen. Baarn beschikte over een mooie nieuwe haven, de 'Piet Hein' was een prachtig schip, het bekijken meer dan waard en zou het nou niet leuk zijn om dat schip aan de Baarnaars te tonen? Van Beeck Calkoen heeft zijn invloed aangewend en de 'Piet Hein' kwam naar Baarn. Een maand lang hebben de Baarnaars hem (of zegt men 'haar' over een schip?) kunnen bewonderen. Natuurlijk was het ook een leuke promotie-activiteit voor de jachthaven en zijn eigenaar. Overigens kon het publiek het schip niet op. Alleen kijken, niet aan (boord) komen, luidde de boodschap.

Banen banen

Ijsbanen dan wel te verstaan. Het zwembad werd in 1952 gesloten, maar Thijmen de Ruig had de grond in eigendom. In 1955 kwam hij op het idee er een kampeerterrin op te beginnen. Ook dat werd een succes dat te danken was aan de ideale combinatie van haven, water en kampeerterrin. De camping was niet groot, maar wel goed verzorgd. Er waren douches en andere voorzieningen en kenners zeggen dat het er heel gezellig was. Als decoratie werden er allerlei attributen uit de scheepvaart neergezet die de gemoedelijke sfeer nog verhoogden. Zo kreeg Baarn als het ware, zijn eigen 'Ruig-oord'. Toch was de Ruig niet helemaal tevreden. In de zomer werd het terrein intensief gebruikt, maar in de winter lag het er eenzaam en verlaten bij. Dus, daar moest iets op gevonden worden. Samen met Jas van Schaik, die een theetuin, 'de Watermolen' exploiteerde, richtte Thijmen de Ruig een ijsbaan in op het land van boer Deys. Weinig werk voor de exploitanten en veel plezier voor ieder die jong van hart was. Het enige dat De Ruig en Van Schaik hoefden te doen, was het land onder

Thijmen in zijn eigen 'Ruig-oord'

water houden. De vorst deed de rest, want ijsmachines kwamen er niet aan te pas. Toen na een paar jaar de boer zijn land niet langer beschikbaar stelde, kwam er een eind aan de ijspret. Maar niet voor lang. Weldra richtte Thijmen een, veel kleinere, ijsbaan in op het kampeerterrin. Eigenlijk was die alleen bedoeld voor kinderen, maar ook volwassenen beleefden er veel plezier aan. Er was immers niets anders? Later toen er aan de Geerenweg een moderne ijsbaan kwam, raakte het ijsbaantje van

Thijmen de Ruig in onbruik. In tegenstelling tot het kampeerterrein dat pas in 1972 werd gesloten, waarbij de grond aan de Gemeente Baarn werd verkocht.

De Ruig renteniert

Toen het kampeerterrein werd gesloten, vond Thijmen de Ruig het welleltjes en zette een punt achter zijn beroepsleven. Hij ging rentenieren. Zijn echtgenote was ziek, kon hem niet langer steunen in al zijn activiteiten, en kwam later te overlijden. Thijmen de Ruig denkt met dankbaarheid aan zijn vrouw terug en benadrukt dat zij altijd achter hem heeft gestaan en hem waar zij kon gesteund heeft in zijn werk. Hij verkocht zijn grond aan de Gemeente Baarn en ging in een stacaravan wonen aan de oever van de Eem. De Eem waarmee hij zijn hele leven verbonden is geweest, zowel privé als beroepsmatig. Ook aan de caravan en het terrein er omheen, werd het nodige verbouwd, aangepast en verbeterd tot de Gemeente verdere uitbreidingsplannen een halt toeriep.

Het echtpaar De Ruig

Het badhuis is verkocht aan een particulier, die het als woonhuis heeft ingericht en op

Nu staan er villa's

de grond er naast zijn twee villa's gebouwd die eveneens door particulieren bewoond worden.

Thijmen was nu wel rentenier, 'ambtloos burger', maar stilzitten en werkloos over de rivier uitkijken, kan hij niet. Hoewel hij graag kijkt naar overscherende meeuwen, met grote belangstelling het gemanoeuvere van voorbij varende boten volgt, ook precies weet wat voor schepen het zijn en hoeveel zo'n motorjacht wel niet kost, hij wil iets te doen hebben. Sport heeft zijn leven lang een

Herinneringen

vol met oorkondes en andere eretekens, waaronder een koninklijke onderscheiding. Nee, de tijd dat hij zelf sportte is voorbij, stelt hij met enige spijt vast terwijl hij vertelt over zijn eigen zweefvliegtuig. Hoe komt een Baarnaar nou aan een zweefvliegtuig? Relaties. De Ruig was bevriend met een gymnastiekleraar, Manting. Mantings broer was directeur van vliegveld Terlet. De contacten werden gelegd en zo kwam een Baarnaar

aan een eigen zweefvliegtuig. Zweefvliegen mag dan verleden tijd zijn, andere intensieve sporten ook, maar Thijmen is voorlopig niet van plan het kegelen of biljarten op te geven, ook al is hij dan 90 jaar jong!

Herinneringen

Herinneringen

Oranjesnippers en Sintfestijn

Wie denkt dat al deze activiteiten wel genoeg zijn om een mensenleven te vullen, komt bedrogen uit. Thijmen de Ruig heeft nog veel meer pijlen op zijn boog. Zo is hij ook zeer actief (geweest) in culturele verenigingen. 'Oranje', om maar wat te noemen. En in de tijd dat oranjesnippers het hart van menig banketbakker feller doen slaan, in de tijd dat groot en klein hoopt op 'suikergoed', maar bang is voor 'de roe', als in het

grote boek de feiten voor zich spreken... dan is Sint Nicolaas in het land. Trots en fier rijdt hij op zijn schimmel door Baarn. Niets ontgaat aan zijn alziend oog. Streng doch rechtvaardig geeft hij Piet de laatste instructies: 'die de koek en die de gard!' Alleen de ingewijden weten wie die rijzige figuur in werkelijkheid is: Thijmen de Ruig.

De enige echte Sinterklaas

Twaalf jaar lang heeft hij op overtuigende wijze de figuur van Sinterklaas gestalte gegeven. Zelfs de prinsesjes op Soestdijk waren zeer onder de indruk van deze Sint, getuige de foto die De Ruig van deze ontmoeting toont. En met deze onthulling heeft *Baerne* een tipje van de sluier rond het Sinterklaas-geheim opgelicht. *Baerne* rekent natuurlijk wel op de discretie van de lezer, het moet wel onder ons blijven! (Niet geschikt voor jeugdige lezertjes.)

Het Ruig-boek

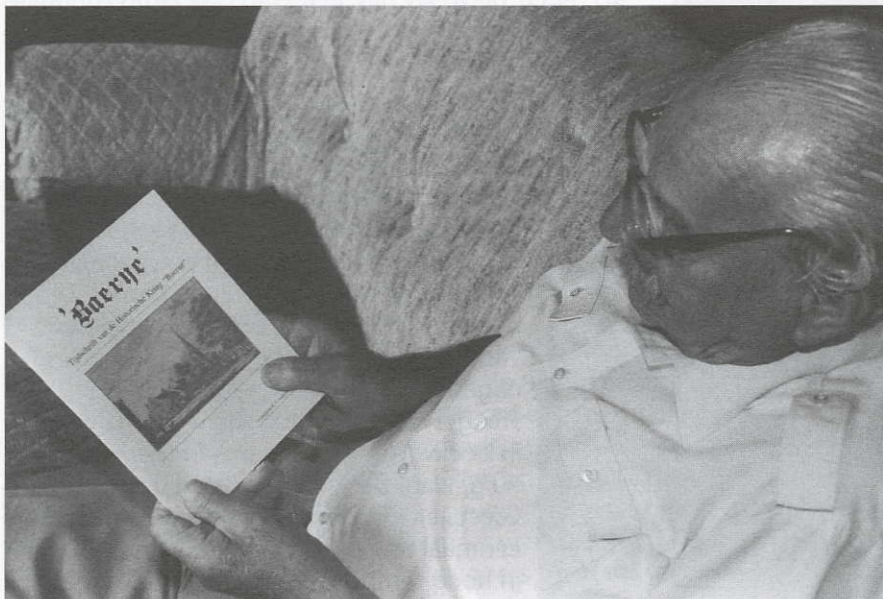

Het 'Ruig-boek' is een boek dat niet bestaat. Nog niet tenminste. In de jaren tachtig heeft Thijmen de Ruig voor de Baarnsche Courant een aantal artikelen geschreven onder de titel: *Thijmen de Ruig vertelt over oud Baarn*. Talloze verhalen en voorvallen 'uit de oude doos' zette hij op papier. Zelf heeft hij de complete serie verzameld en voor het nageslacht bewaard. Maar of het nageslacht ze ooit zal lezen is maar de vraag, want tot nu toe zijn de verhalen niet in boekvorm verschenen. Jammer, vindt De Ruig, want het geeft een aardig beeld van voorbije tijden en het verleden komt nu eenmaal nooit meer terug. Baarn verandert in hoog tempo en over een poosje weet niemand meer hoe het destijds was. Eén anekdote wil Thijmen de Ruig nog wel

kwijt, een anekdote, of schelmenstreek, 't is maar hoe je 't bekijkt. Er woonde in Baarn een kleermaker die een heel bijzonder hondje had. Loepzuiver en van zeer voornaam ras. Een eind verderop, in hoog Baarn, woonde een familie die dezelfde hondjes hield. Als het teefje van de kleermaker loops was, dan ging hij naar de tuinknecht van de villabewoners. Het teefje werd over het hek gezet, de reu van de familie deed wat er van hem verwacht werd. Als de tijd rijp was, dan liet de lepe kleermaker de familie weten dat hij weer over een schitterend nestje puppies beschikte, die tegen een redelijke prijs te koop waren. Iedereen tevreden, maar ja, de kruik gaat net zo lang te water tot hij barst...

Als het over de nieuwste ontwikkelingen binnen Baarn gaat, dan is Thijmen de Ruig minder spraakzaam. Er is veel moois verloren gegaan en dat betreurt hij bijzonder. En met die uitspraak is de Historische Kring *Baerne* het van harte eens.

Riet Uileman

Een van onze oudste leden

VERENIGINGSNIEUWS

Archeologisch onderzoek bij *De Drie Eiken*

De uitbreiding van het industrieterrein *De Drie Eiken* te Baarn was voor de ARWE aanleiding tot het doen van archeologisch veldwerk.

De uitbreidingslocatie, gelegen op de rand van het dekzand dichtbij de prehistorische bedding van de Eem, bood de mogelijkheid, in aansluiting op het onderzoek van 1988 nabij de afrit van de A1, inzicht te krijgen in de prehistorische bewoning ter plaatse.

Het onderzoek naar prehistorische resten in het Eembekken staat momenteel uitgebreid in de belangstelling. Onder andere middels de grootschalige opgravingen in het A27-tracé te Almere wordt geprobeerd inzicht te krijgen in de prehistorie van de uiterst zeldzame, maar voor Nederland zo karakteristieke 'wetlands'.

Nadat het te onderzoeken terrein vorig jaar voor de winter al was vrijgemaakt kon in maart een belangrijk deel van het terrein worden onderzocht. Hoewel de bodem niet ongeschonden was gebleven, vooral door de aanleg van de sportvelden, kon een aanzienlijk aantal vondsten worden geborgen. De meeste vondsten komen vrij door het zeven (5 mm zeef) van vele tientallen kruiwagen met uitgegraven grond.

Op die manier worden ook de kleinste zaken gevonden. Het vondstmateriaal bestaat hoofdzakelijk uit fragmenten vuursteen. Het betreft honderden splinters die zijn vrijgekomen bij het bewerken van het ruwe materiaal tot werktuigen.

Leden van de ARWE bezig met hun onderzoek op 'De Drie Eiken'

Omdat dit bewerken arbeidsintensief is, was men zuinig met de gemaakte werktuigen. Ondanks dat we er in verhouding niet zoveel terug kunnen vinden, heeft de opgraving een aantal krabbers en klingen (mesjes) opgeleverd. Tot de vondsten behoren ook een tweetal klopstenen welke men als slagwerktuig gebruikte.

Interessant is de vondst van aardewerkfragmenten. Omdat aardewerk door het langdurig verblijf in de grond erg zacht wordt, kan het teruggevonden materiaal uit deze periode zeer zeldzaam worden genoemd.

Opmerkelijk is de vondst van een haardkuil. In deze haardkuil heeft de prehistorische mens zijn vuur gestookt. Een grote hoeveelheid verkoold hout kan worden verzameld, en zal worden gebruikt voor de datering van de bewoning. Dit is echter een tijdrovend karwei. Allereerst moet het houtskoolmonster, onder de microscoop, worden ontdaan van elke vorm van vervuiling uit latere perioden. Meevaller is dat een relatief grote hoeveelheid houtskool, meer dan 5 gram, voor onderzoek kan worden aangeboden.

Op dit moment is nog geen exacte datering van het vondsmateriaal bekend. Op grond van het vuursteenmateriaal en de scherven, is een datering van ongeveer 4000 tot 5000 jaar voor Christus zeer waarschijnlijk.

C14-dateringen van het houtskool zullen hier meer duidelijk over moeten verschaffen.

Uit de vondsten kan worden geconcludeerd dat we met een kleinschalige nederzetting te maken hebben uit het vroege Neolithicum (Nieuwe Steentijd).

Vindplaatsen uit deze periode zijn in Nederland zeer zeldzaam, zodat dit onderzoek als erg belangrijk gekarakteriseerd kan worden.

Aansluitend op deze opgraving is de ARWE in augustus gestart met een onderzoek bij Eemdal VI. Hetzelfde rivierduin, waarop zich beide vindplaatsen van *De Drie Eiken* bevonden, slingert zich ook hier in de ondergrond voort.

Thomas Cleij en Jan van der Laan

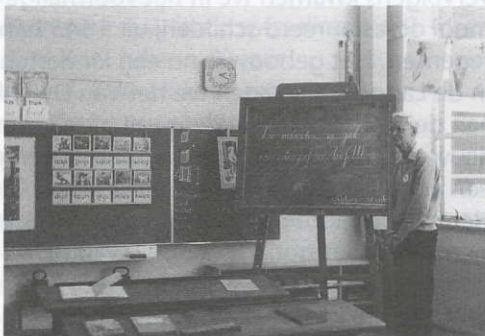
OPEN MONUMENTENDAG 1997

Dertien september jl. deed Baarn voor de derde keer mee aan Open Monumentendag. Dit jaar stonden monumentale scholen in de belangstelling.

De Historische Kring Baerne is nauw bij deze dag betrokken, omdat maar liefst drie leden zitting hebben in de organiserende commissie.

Het werd een groot succes. Honderden bezoekers uit het hele land liepen de speciaal voor deze dag geschreven wandeling en brachten een bezoek aan de diverse bezienswaardigheden.

De Koninklijke wachtkamer lokte zoals ieder jaar weer veel nieuwsgierigen, maar ook onze tentoonstelling over de Baarnse scholen en de opengestelde Aloysius-school trokken veel belangstellenden. In deze school was een klaslokaal uit grootmoederstijd ingericht en had de heer F. Booy een deel van zijn collectie oude kinderboeken uitgestald.

Leerlingen van de Koningin Wilhelmina-school zongen onder grote belangstelling oude schoolliedjes bij de opening van deze dag door de heer H. v.d. Kerk. Ook de inzet van het personeel van de Aloysius-school was groot.

Op de foto van het oude klaslokaal ziet u ons lid Bert Stomp, die tevergeefs probeert enkele bezoekers iets aan het verstand te brengen.

GESLAAGDE EXCURSIE NAAR NIJKERK

Op zaterdag 20 september was er een excursie van de Historische Kring Baerne naar de oude stadskern van Nijkerk en naar het nabijgelegen stoomgemaal "Hertog Reijnout". Ruim twintig leden van onze kring hebben aan dit uitstapje deelgenomen. Het gezelschap kwam samen in het restaurant "De dolle jonker" in Nijkerk, waar een inleidend woord werd gesproken door Timo de Ridder, voorzitter van de Stichting Oud- Nijkerk. Hoewel Nijkerk met de auto nog geen half uur van Baarn ligt, bleken verscheidene kringleden het stadje niet of nauwelijks te kennen. Voor hen en ook voor de anderen werd deze excursie een alleraardigste verrassing.

De rondleiding werd gegeven door Freek van den Berg, die ons vertelde dat in 1222 door 87 gezinnen in Nijkerk op de Veluwe een kerk werd gebouwd, en dat zo de

naam van de plaats ontstond Nije kerk (Nieuwe Kerk) en tenslotte Nijkerk. In 1412 werd Nijkerk door een grote brand getroffen, en bij de wederopbouw in 1413 kreeg de plaats stadsrechten.

Op onze rondwandeling door de oude stad kwamen we in het stadhuis, waar romantische wandschilderingen in de trouwzaal herinneren aan de tabaksteelt, die in de achttiende eeuw, Nijkerks Gouden Eeuw, de stad tot grote welvaart heeft gebracht. In die tijd kreeg Nijkerk een haven met een verbinding naar de Zuiderzee, zodat de tabak naar Amsterdam en andere markten vervoerd kon worden.

Vervolgens kwamen we in het voormalige weeshuis, waar in de Regentenkamer een mooi gerestaureerd schilderij uit 1645 hangt met levensgrote portretten van zes regenten. Het gebouw is nu een kindertehuis.

In de Langestraat zagen we het Van Delenhuis, een patriciërs woning van 1707, zoals aan de steen boven de deur valt af te lezen. In de eerste helft van de negentiende eeuw was het een herenlogement en een pleisterplaats voor de diligence. Het is nu een advocatenkantoor.

Het belangrijkste monument van Nijkerk is de Grote Kerk. De kerk zoals wij die nu zien is een laat-gotisch gebouw van na 1540, toen een vroegere kerk grotendeels door brand verwoest werd. In 1580, bij de Reformatie, werd de kerk van katholiek protestants. Van de oude wandschilderingen, die toen verdwijnen moesten, zijn slechts de symbolische figuren van de vier evangelisten bewaard gebleven. Het barokorgel uit 1756 van Matthijs van Deventer heeft nog steeds een mooie klank en herhaaldelijk komen grote organisten er op spelen. De kerk kreeg in 1776 een toren met een prachtig carillon, dat iedere maandagmorgen tijdens de markt, door stadsbijaardier Freek Bakker bespeeld wordt.

Het Niekarker watermasjien

Van Nijkerk reden we naar het stoomgemaal "Hertog Reijnout" uit 1883, dat honderd jaar in gebruik is geweest, tot het door een elektrisch gemaal werd vervangen. Het is een van de gemalen die het overtollige water uit de polders achter de dijken bij eb in de Zuiderzee moesten lozen. In 1985, twee jaar nadat het oude gemaal werd afgedankt, is het gerestaureerd.

Op onze excursie hadden wij het voorrecht het "Niekarker watermasjien" in werking te zien. De langzame gestage bewegingen van de zware zuigers zijn buitengewoon imposant. Je raakt zeer onder de indruk van het vakmanschap van de werktuigbouwkundigen die deze prachtige machine een eeuw geleden hebben gemaakt.

De Baarnse kringleden waren na afloop enthousiast over deze gezellige en leerzame excursie, die zo voortreffelijk was georganiseerd door Yvonne van den Akker en Jaap Kruidenier.

H. Bronkhorst

AANWINSTEN OUDHEIDKAMER

Naaigerei en haarspeldjes	Vrijbankkaart (Slachthuis)
Krultangen en een knopenhaak	Portretjes Pr. Juliana en Kon. Wilhelmina
Verbanddoosje	Tegeltje met stamwapen van Oranje
Nagelsetje en walnotenmesje	Medaille Nat. Concours Baarn
Melkkandekseltje	Hagelslagblikje (De Ruyter)
Mica ruitjes voor kolenhaard	Doosje met 21 dia's (o.a. archeologie)
Twee paar oude schaatsen	Schrift met vloeitje
Nederlandse vlag	Mokken (2) t.g.v. troonswisseling 1980
Hoedenspeld	Aquarel Kon. Juliana 70 jaar
Haaknaaldendoos	Plaat Ned. Kaas Unie <i>Kaasboerderij</i>
Plaat krijgsgevangenen 1945	Oorkonde t.g.v. geboorte Pr. Beatrix
Plattegrond van buitenplaats <i>Pera</i>	Tekening van huis (Sophialaan 17-17a)
Rentekaart (Raad van Arbeid)	Tegeltjes (2) wandelv. <i>Dudok de Wit</i>
Jubileumboekje <i>Schoonoord</i>	Tegeltje uitbreiding Bestevaerschool
	Diverse foto's

AANWINSTEN BIBLIOTHEEK

- Gerrit Zwanenburg, *En nooit was het stil. Kroniek van een luchtoorlog.*
- Harry Schuring e.a. (red.), *Veranderend landschap. Opnieuw op reis met oude schoolplaten.*
- Cees Ippel, *Utrecht Monumenteel. Het Stichts verleden in foto's van nu.*
- Catalogus uitgegeven ter gelegenheid van de beeldtentoonstelling *Tengenenge oud - Tengenenge nieuw* in kasteel Groeneveld.
- Jubileumboek van de Historische Kring Loosdrecht, *Wij schrijven hier de geschiedenis.*
- Kees van der Wiel, *Op zoek naar huis, straat of buurt. Handleiding voor historisch huizenonderzoek.*
- E. Leenheer - Wessel, *Scholen*, deel 8 in de Stichtse Monumenten Reeks.

BOEKBESPREKINGEN

- Kees van der Wiel, *Op zoek naar huis, straat of buurt. Handleiding voor historische huizenonderzoek.* Stichting Regionale Geschiedbeoefening Noord-Holland, in samenwerking met Stichting Stichtse Geschiedenis en Project Geschiedbeoefening Zuid-Holland, 1997. ISBN 90-802023-3-9. Prijs f 15,-.

Huizenonderzoek is na genealogie het onderzoek dat het meest door vrijetijdshistorici wordt uitgevoerd. Het onderzoek naar woonhuizen, woonwijken en buurt geeft niet alleen inzicht in de materiële cultuur van het verleden, maar verschaft ook informatie over sociale en economische processen.

Op initiatief van de consultants regionale geschiedenis van Noord- en Zuid-Holland en Utrecht is nu een handleiding uitgegeven, bedoeld voor mensen die de geschiedenis van hun eigen huis of buurt willen onderzoeken.

Het mooi uitgegeven boekje geeft op een heldere manier uitleg over de mogelijkheden en onmogelijkheden van historisch huizenonderzoek en gaat uitgebreid in op zaken als het kadaster, boedelinventarissen, bouwtekeningen en historische bouwconstructies.

Voor iedereen die nieuwsgierig is naar zijn omgeving is deze uitgave, voorzien van een begrippenlijst en een uitgebreide literatuurverwijzing, een zeer handig hulpmiddel.

E. Leenheer - Wessel, *Scholen*, deel 8 in de *Stichtse Monumenten Reeks*, uitgeverij Matrijs, Utrecht, 1997; ISBN 90 5345 106 4. Prijs f 19,95.

Geen gebouw is zo verbonden met onuitwisbare jeugdherinneringen als de school.

Het spelen op het schoolplein, de lange gangen, de indrukwekkende trappenhal...

Herinneringen die veel te maken hebben met de indeling en de vormgeving van het schoolgebouw.

In dit deel van de reeks *Stichtse Monumenten* gaat het niet alleen over schoolgebouwen voor lager en middelbaar onderwijs, maar ook voor het leren naaien, tekenen en musiceren. In het boek worden de beschrijvingen van zo'n 40 schoolgebouwen in de provincie Utrecht voorafgegaan door een algemene inleiding over de ontwikkeling, de bouwstijlen en de vele typen die de scholenbouw de afgelopen 200 jaar gekend heeft.

Uit de beschrijvingen blijkt dat de auteur veel verschillende stijlen aan bod wilde laten komen. Voor Baarn heeft zij de keuze laten vallen op het Nutsgebouw - in 1876 gebouwd als Nutstekenschool - en de Aloysiusschool uit 1921.

Dit fraai geïllustreerde werkje is aan te bevelen voor ieder die geïnteresseerd is in monumentale schoolgebouwen.

Yvonne van den Akker

MEDEDELINGEN

De Nieuwjaarsbijeenkomst voor de leden van de Historische Kring *Baerne* is op zaterdag 3 januari 1998 van 15-17 uur in de Oudheidkamer, Burgemeester Penstraat tussen de nummers 2 en 4.

De Stichting *Vrienden van Patria* heeft aan de Oudheidkamer van onze vereniging een staande, glazen vitrine geschonken.

Op 31 oktober is ons oudste lid, de 106-jarige mevrouw M.E. Kwint - van den Berg, overleden. Zij was steeds bereid tot vertellen over het vroegere Baarn, waar verschillende leden van de Oudheidkamer dankbaar gebruik van hebben gemaakt.

Contributie 1998 gaarne betalen vóór 1 februari 1998. Minimaal f 25,- per jaar voor het individuele lidmaatschap, minimaal f 35,- per jaar voor een echtpaar of twee samenwonenden en minimaal f 12,50 per jaar voor het jeugdlidmaatschap (14 tot en met 18 jaar).

Het Bestuur en de Redactie wensen leden en relaties

**PRETTIGE FEESTDAGEN
EN EEN VOORSPOEDIG 1998**

PROGRAMMA 1998

- * zaterdag 3. 1. '98 - Nieuwjaarsbijeenkomst Historische Kring *Baerne* van 15 tot 17 u. in de Oudheidkamer
- * dinsdag 20.1. '98 - Dia's van Oud en Nieuw Baarn door de heren C. v.d. Steeg en T.G.H. Reitsma te Baarn (nieuwe serie, kleine zaal)
- * maandag 9. 2. '98 - Eerste herhaling (kleine zaal)
- * dinsdag 17. 2. '98 - Tweede herhaling ('s middags, kleine zaal)
- * dinsdag 24. 2. '98. - Dialezing door J. Ter Bruggen over *Recent archeologisch onderzoek in de Provincie Utrecht* (zaal 4)
- * dinsdag 24. 3. '98 - Algemene Vergadering (zaal 4)
- * dinsdag 21. 4. '98 - Dialezing door mevrouw C.J.C. Broer uit Utrecht over *Abdijen*, onder andere in Amersfoort (zaal 4)

Alle lezingen vinden plaats in Cultureel Centrum *De Speeldoos*, Rembrandtlaan 35 te Baarn. Aanvang 20.00 uur, behalve dinsdag 17 februari 1998, 's middags, dan is de aanvang 14.30 uur.

APOTHEEK JULIUS

Apothekers: *O.P. Hofkes, E. Hofkes-Dazert
en M.A. Smulders-de Jong*

LAANSTRAAT 26
3743 BG BAARN
TELEFOON (035) 541 24 32

A ADVIESGROEP G BAARN B

*Fiscaal jurist
en
Zakenadviseurs
Eemnesserweg 12
3741 GA BAARN*

*Telefoon:
(035) 542 58 11*

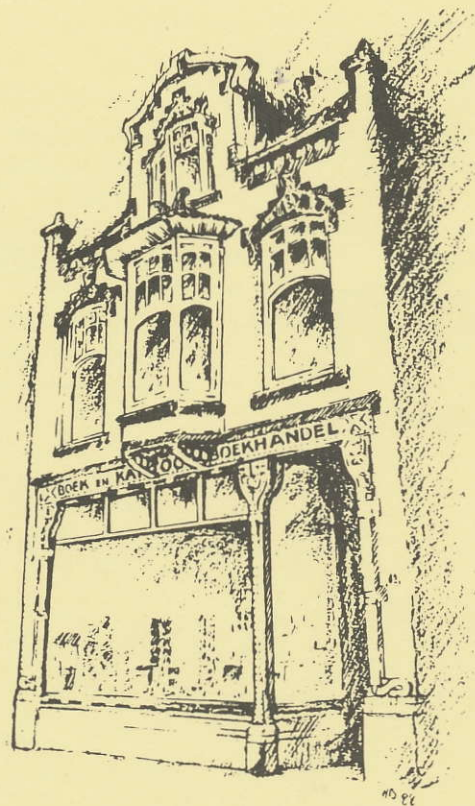
*Telefax:
(035) 542 57 14*

*Privé:
(035) 541 26 26
(035) 621 72 89
(055) 367 03 72*

- * FISCAAL-JURIDISCH ADVIES
- * ADMINISTRATIES
- * BELASTINGAANGIFTEN
- * JAARREKENINGEN
- * BEDRIJFS-ECONOMISCH ADVIES

Maakt u vrijblijvend eens een afspraak, ook 's avonds zijn wij voor u bereikbaar.

EEN PERSOONLIJKE BENADERING STAAT BIJ ONS VOOROP.

Sinds 1886

BOEKHANDEL DEN BOER

Laanstraat 69 - 3743 BC Baarn - Telefoon 541 20 32

Gespecialiseerd
in literatuur,
kunst- en kinderboeken

Historische Kring "Baerne", t.a.v. archief
werkgroep oudheidkamer